

Muhulane

Nr 11 (397)

November 2022 (talvekuu)

Muhu leht

Advendi algus ja kuusetulede süütamine

27. novembril kl 17
Liiva keskväljakul

Tähtis teade!

Külasema külakool alustab uut õppeaastat pühapäeval, **13. novembril kell 12.00** Liival lasteaia saalis.

Koolipäeva alustame aktusega ja sellele järgneb emakeele tund, kus on õpetajaks Kadri Tüür. Üheskoos uurime Muhu aabit-sat ja kuulame selle saamislugu.

Kõik huvilised on teretulnud ja kooliraha on endiselt 1 euro.

Teabepäev

Esmaspäeval, **28. novembril** toimub **Hellamaa külakeskuses** teabepäev, kus **kell 17** tutvustatakse alates 2023. aastast rakendatavat Muhu valla kaasavat eelarvet. **17.45** järgneb külavanemate koosolek.

Esmaspäeval, **14. novembril** Hellamaa külakeskuses **õpiõhta KOOS ON KÕÕGIS TORE!**

Seekord valmistame koos kopsupirukaid ja õllesuppi. Osalustasu 5 eurot.

Palun anna oma tulekust teada Tiinale 516 3773.

Kui on huvi sõita **5. novembril** Tallinnasse Mardilaadale, siis palun võta ühendust Tiinaga 516 3773.

ISSN 1736-289X

9 771 736 289 007

Sügise sametpehmed sammud kasvurajal

Sügisel sünnib me südameis vaikuse aeg. Oktoobrikuu kaunis kaskede kuld ja vahtravärvides loodus meelitas meid kõiki õue liikuma ja see on ainult hea. Ehkki talupoja-tarkusega täidetud eestlasel said välitööd enamasti lõpetatud ja tubased toimetused lubavad nüüd leida rohkem aega olla lähedal, päris hinge ligi. Hingata endasse taset, pehmet kulgemist ning koostegemise rõõmu.

Lasteaias on peaaegu samamoodi. Napsan siia ühe vahva lapse öeldud lause: „Sügisel on puulehtedel suvepuhkus!” Ju on ja võtab ikka õnnelikult õhkama küll, kui meie suuremad aiarühmade lapsed

koos õpetajatega mänguväljakul rehadea töötavad. Kaunid kasepuud lasevad sügistuules tänuga lehed lendu ja lastel kerkivad neist järjest uhkemad lehehunnikud puude alla. Oma vaevaga riisunud, siis tohib ka neis lustida ja neisse hooga sisse hüpata. Peale mängu jätkub neil ka jaksu lehed jälle kokku koguda.

Oktoobrikuu alguses töime au sisse leiva tegijad ja leiva söömise. Kõik rühmad küpsetasid ise jahust tooteid või sõid kodus valmis tehtud vigurvõileibu. „Oravate” rühm käis Liiva Konsumis, et imestada, kui palju erinevaid leibu ja saia saab teha samast jahust. Söögisaaalis oli

hea kuulata, kuidas lapsed ise märkasid öelda: „Leiva peab alati ära sööma!” Loodame siiralt, et väikestest õpetussõnadest ja täiskasvanute eeskujust kasvab hiljem koos lapsega ka leiba ja üldse toitu austav söömiskultuur.

Päikeselised päevad kinkisid tublidele jalgadele vahvaid matkaradu ning käidud sai noorematega nii lasteaia lähimbruses kui ka lausa Piiri metsas. Sõprade seltsis ei tule meeldegi pika maa üle ohata või väsimust kurta. Tore, et õpetajatel on tahtmist liikumissõõmu lastele pakkuda.

Terve tee võib loomulikult omavahel põnevaid lugusid rääkida ja üksteise juttu kuulata, aga kui jutuvestmine tuua tubastesse tingimustesse, saab nii rääkija kui kuulaja tunda hoopis teist olemist. Ja lugu ise võib ka sügavamale minna ja enam kaasamõtlemisainet anda. Nii on meie „Siilidel” sel aastal rohkelt jutustamise ja kuulamise hetki. Nii kutsus Liiva Raamatukogust Marie ühel hommikul kõiki lasteaia saali. Ettelugemispäeva puhul luges lastele ette Meelis Mereäär Muhu Muuseumist ja kuulata oli väga hea. Nautisid lapsed ja täiskasvanud.

Külg külje kõrval, mina sinu lähedal, hing hinge ligi. Otsigem argipäevast neid lugusid ja neid hetki. Jagagem killukesi iseendast ja võtkem tänuga vastu laste räägitud palakesi. Kui sina räägid oma loo ühele kuulajale, siis on teil mõlemal juba üks lugu. Ja nii see lugudepagas jagades kasvabki. Nii saame sünged sügisõhtud muuta mõnusaks maagiaks. Ilma kurjade kõrvitsate ja Halloweenita!

Maris Mägi

Muhu Lasteaia õpetaja

Pildil: „Oravad” matkal.

Laura ja Jesper Eldemele perre sündis 26. septembril tütar **Lenna** Eldemeel.

Pille-Riin ja Andrus Saartoki perre sündis 2. oktoobril tütar **Sanna** Saartok.

Hõbelusikapidu

11. novembril kl 11
Lasteaia saalis

Volikogu 19. oktoobri istungi päevakorrast

- kinnistute koormamine isikliku kasutusõigusega: Piiri-Linnuse tee (Eesti Lairiba Arenduse SA, elektroonilise side võrk), Liiva k Raunmägi (Elektrilevi OÜ, elektri maakaabelliin 0,4 kV), Võlla külatee (Elektrilevi OÜ, elektri maakaabelliin 0,4 kV),

- Muhu Muuseumi arengukava kehtivuse perioodi pikendamine,
- info ja arutelu.

Muhu valda tunnustati noorte ettevõtlikkuse edendamise eest

14. oktoobril tunnustati Saare maakonna ettevõtlusauhindade tänujalal maakonna parimaid ettevõtjaid ja ettevõtlikke algatusi 13 kategoorias 207 laekunud ettepaneku seast.

Kategoorias Saare maakonna haridusuuendus või noorte ettevõtlikkust edendav tegu 2022 tunnustati **Muhu valda**.

Saare maakonna aasta inimene või tegu turismis 2022 nominentide hulgas oli **Muhu toidutänav** (Muhu vald). Saare maakonna parim toode / teenus 2022 nominentide hulgas **Muhu kalapood** (Siin Ei Ole Kala OÜ). Saare maakonna parim toiduaine 2022 nominentide hulgas **pasteet lambamaksaga** (Muhu Liha TÜH).

Vallavalitsuse istungitelt

30. september

Muhu Valla Kommunaalameti poolt müüdava soojustenergia hinnaks kehtestati alates 1.11.2022. a 75 eurot/MWh.

4. oktoober

Otsustati korraldada avalik kirjalik enampakkumine 17.–31.10.2022 Igaküla Eku mü rendileandmiseks 5 aastaks põllumajanduslikuks kasutamiseks.

Noorsootöö kvaliteedi hindamiseks otsustati moodustada korraldusmeeskond (Liia Ots, Marian Salum, Liinu Tuust, Annika Auväärt, Roosi Pehlak).

Hajaasustuse programmist saadud toetuse osaline tagasinõudmine tuleval aastal rahastatud projekti odavne misest.

Määrati sotsiaalhoolekandeli hüviti.

Otsustati muuta Paenase k Tõnise mü piire; piiride muutmisel moodustatavad kü-d: Tõnise (50 % el.m, 50 % ärimaa) ja Parika (mtm).

Otsustati jagada Simiste k Jõe-Pavli: Jõe-Pavli (el.m), Jõe-Käär (mtm), Kalevi (mtm) ja Põllunuka (mtm).

Otsustati seada sundvaldus tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Enefit Connect OÜ kasuks Vanamõisa k Vana-Silla, Piiri k Nurga, Piiri k Õunaaia, Piiri k Kesküla ja Linnuse k Raja kü-tele.

Ajutiselt vabastati korraldatud jäätmeveost 7 kinnistut.

Väljastati projekteerimistingimused:
- Koguva k Vana-Käspri mü elamu ja abihoone ehitusprojekti koostamiseks,

- Võiküla Uuetalu mü suvila ehitusprojekti koostamiseks.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht:

- Igaküla Sandri mü,

- Võlla k Niidi mü.

Otsustati toetada laste huvitegevust.

Otsustati pikendada munitsipaalaluruumide üürilepinguid.

12. oktoober

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks:

- Rootsivere k Vesiaa mü,

- Võiküla Silla mü.

Otsustati jagada Pärase k Piiri kü: Tondikivi ja Piirikivi (mtm-d).

Otsustati liita kaks samanimelist kü: Suuremõisa k Maku kü (mtm).

Otsustati pikendada 2022. aasta hajaasustuse programmist rahastatava projekti tingimusliku rahuldamisotsuse tähtaega (Kallaste k Vahtra biopuhasti, Põitse k Uuenuka biopuhasti).

Otsustati toetada lapse huvitegevust.

Muhu spordihalli valgustuse uuendamiseks korraldatud alla lihthanke piirmäära jääv hange otsustati pakumuste puudumise tõttu lõpetada.

Vaadati läbi volikogu eelnõud.

25. oktoober

Otsustati seada sundvaldus Liiva k Mäepealse kü-le tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Elektrilevi OÜ kasuks uue elektrijaotuskilbi ja maaüksusel asuva olemasoleva 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini talumiseks.

Otsustati jagada Rootsivere k Välja: Välja, Välja, Lauritsa (mtm-d) ja 21164 Rootsivere-Koguva tee (transpordimaa). Tühistati 11.1.2022 korraldus nr 10.

Väljastati projekteerimistingimused Lalli k Saaduaia mü üksikelamu ehitusprojekti koostamiseks.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Levalõpme k Nuka mü-l.

Väljastati ehitusluba:

- puurkaevu rajamiseks: Kuivastu k Männi mü, Võlla k Niidi mü, Linnuse k Tõnise mü, Mäla k Pärdi-Andruse mü, Vahtraste k Tipika mü,

- Vahtraste k Tipika mü üksikelamu, külalistemaja ja kuuri püstitamiseks,

- 15 kW päikeseelektrijaama paigaldamiseks: Vanamõisa k Saadu mü, Vahtraste k Aasa mü.

Väljastati kasutusluba Simiste k Lõunaranna sadama mü püstitatud 10 kW tuulegeneraatorile.

Määrati Muhu valla esindaja Muhu Lasteaia hoolekogu koosseisu (K. Kütt) ja kinnitati hoolekogu koosseis.

Eraldati vahendeid reservfondist.

Otsustati korraldada kommunaalameti juhataja konkurss, kinnitati konkursi tingimused.

Ajutiselt vabastati korraldatud jäätmeveost 3 kinnistut.

Eraldati toetusi seltsitegevusele ja külade arendamisele (Nõmmküla külaplatsile elektriühenduse rajamine, Külasema külakooli korraldamine, käsitööselti osalemine Mardilaadal). Rahuldamata jäeti 1 taotlus seoses rahaliste vahendite nappusega.

Eesti maa uus väärtus on selgunud

Maa-ameti läbi viidud 2022. aasta maa korralise hindamise tulemusel on Eesti maa väärtus 32,5 miljardit eurot, millest 71% moodustab ehitusmaa väärtus. Võrreldes eelmise, 2001. aasta maa korralise hindamisega on maa väärtus (maksustamishind) tõusnud 8,3 korda.

Hindamine tehti Maa-ameti kinnisvaratehingute andmebaasis olevate müügitehingute analüüsimisel seisuga 30.6.2022. Ehitusmaad hinnati ilma ehitisteta ja metsamaad ilma sellel kasvava metsata. Suurim maa väärtuse muutus on 21 aastaga toimunud Tartu maakonnas (14,8 korda) ja väikseim Saare maakonnas (6,3 korda). Maa kasutuse järgi on 21 aasta jooksul enim tõusnud põllumajandusmaade ja elumumaade väärtus (vastavalt 22,5 ja 11,6 korda) ning vähem on tõusnud äri- ja tootmismaade ning metsamaade väärtus (vastavalt 5,4 ja 4,6 korda).

Fakte maa korralise hindamise kohta: * Maa korraline hindamine on **turupõhine**, selle tulemusena määratakse igale maatükile ligikaudne maa turuväärtus ehk maa maksustamishind. Tegemist on masshindamisega, mille tulemus on statistiline üldistus. * Hindamine tehti andmekogude andmetele tuginedes. Aluseks võeti toimunud kinnisvaratehingute andmed, maad kirjeldavad andmed maakatastris ja teistes andmekogudes ning kinnisvaraturu analüüsiks vajalikud andmed. * Maa korralise hindamise tulemusi kasutatakse maamaksu alusena ja talumistasude alusena, aga neid võib kasutada ka lihtsamates tehingutes ja maa väärtuse kajastamisel bilansis. * Maa maksustamisel võetakse 2022. aasta korralise hindamise tulemused aluseks **2024. aastal**. Uued maamaksu määrad kehtestab kohalik omavalitsus hiljemalt 1. juuliks 2023. Seadusega on maksimaalseid maamaksu määrasid langetatud 2,5–5 korda. Seadusega on seatud maamaksule kasvupiirang – sõltumata sellest, kui palju maa väärtus on tõusnud, ei kasva maamaks rohkem kui 10 % aastas. * Maa korralise hindamise tulemustega tutvumise ja tagasiside andmise aeg ei ole piiratud. **Maaomanikel on soovitatav tulemused üle vaadata ühe aasta jooksul.** * Iga maatüki väärtust saab vaadata uuenuud maakatastris minu.kataster.ee, otsides aadressi või katastritunnuse järgi üles huvipakkuva katastriüksuse ja avades „Maa väärtuse info“.

Muhu Vallavalitsus kuulutab välja konkursi Muhu Valla Kommunaalameti juhataja ametikohale

Kommunaalameti juhataja peamised tööülesanded on kommunaalameti töö juhtimine ja valla tehnilise infrastruktuuri haldamise korraldamine. Täpsemad tööülesanded ja konkursi tingimused on leitavad Muhu valla kodulehel.

Eeldatav tööle asumise aeg: esimesel võimalusel, kuid hiljemalt 2. jaanuaril 2023.

Kandideerimise dokumendid palume saata **hiljemalt 14. novembriks 2022.** a e-posti teel digitaalselt allkirjastatuna aadressil kantselei@muhi.ee või saata/tuua aadressil Muhu Vallavalitsus, Liiva küla 94701, Muhu vald, Saare maakond märgusõnaga „Kommunaalameti juhataja“.

Lisateave Raido Liitmäe, tel 508 2776 või e-post raido.liitmäe@muhi.ee

KOKKU RÕÕMSALT 270

21. oktoobri õhtul oli Hellamaa külakeskuse saal eriti rahvarohke, nii et osa publikust pidi endale koha leidma fuajees. Kokkusaamiseks oli vähemalt kolm põhjust: on möödunud 135 aastat raamatute laenutamise algusest Hellamaal, 115 aastat Hellamaa koolimaja valmisest ja 20 aastat Hellamaa Külakeskuse asutamisest. Õhtu ametlikus osas tegid sünnipäevalastest ajaloolise ülevaate Anu, Meelis ja Tiina. Peomeeleolu lõid Keskomingupidajad Smuuli-teemalise luule- ja muusikapöimikuga, Uijee ja Muhu segakoor. Pärast kontserti said kõik maitsta sünnipäevatoriti ja tantsida „Siin me oleme“ pilli järgi.

Täname Muhu valda, kelle toel on meie maja uksed jätkuvalt avatud. Erilised tänusõnad taidlusringidele ja nende juhendajatele, Meelisele ja Edale Muhu Muuseumist, õhtujuht Annelile, tordimeister Eleenale ning kõigile peol

Võõrustajad.

osalejatele, kes meid heade soovidega mees pidasid.

Kutsume jätkuvalt kõiki meie majas pakutavaid võimalusi kasutama ja ajalootemalisi väljapanekuid vaatama.

Viie aasta pärast olete oodatud peole „Kokku rõõmsalt 285“!

Tiina ja Anu

HELLAMAA
KÜLAKESKUS – 20
OMA
KOGUKONNA
KOOLIMAJA – 115
UNIVERSAALNE

RAAMATUKOGU – 135
ÕNNELIKULT
ÕLGÕLAKÕRVAL
MUHU
SAAREL
AASTAID
LOOVALT
TEGUTSEMAS

270

Fotode autor: Kristjan Sisa.

Ettevõtlik inimene: Annely Holm

22. oktoobril algas Liiva raamatukogus kohtumiste sari Ettevõtlik inimene. Esimeseks külaliseks oli Annely Holm, kes on üks Muhu Liha Tulundusühistu ja Muhu

sidusate pärandniitude projekti eestvedajatest.

Annely tegutseb Muhu Lihas alates 2017. aastast, varem oli ta palgatööl. Ta rääkis ettevõtlusega

alustamisest, Muhust kui ettevõtluskeskkonnast ja sellest, mis muutub inimese jaoks, kes suundub palgatöölt ettevõtlusesse.

Mõned olulised tegevused, meetodid tema kui ettevõtja jaoks on: tööharjumus, aja juhtimine, oma mõtete suunamine, stressi ja ebaõnnestumiste talumine, töö ja vaba aja tasakaalus hoidmine ning oskus küsida abi.

Aitäh külalisele ja osalejatele!

Järgmine kohtumine toimub laupäeval, 12. novembril kl 11 Liiva raamatukogus, kui oma kogemust tuleb jagama Tõnis Hinnosaar. Tule kuulama!

Teale Traumann
Marie Saarkoppel

“Igasugu reformimise juures võiks maakonna tulevik siiski ellu jääda!” - Irena Tarvis kirjutas Tornimäe koolist südamevaluga 17. oktoobri Saarte Hääl.

Muhulase mämmäng

Teema: varia

Päevad on läinud lühemaks ja pimedamaks, aga mälumängu see ei sega. Ka oktoobrikuu küsimusele saadeti ainult õigeid vastuseid ja 28. oktoobri seisuga tervelt 10 tükki.

Õige vastus oli TÄIE VAARDIGA KÄIVA VESKI PEATAMISE KATSE TII-VAST KINNI HAARATES. Ei olnud Põlluvälja Aadul piisavalt rammu.

Seekord oli kiireimaks vastajaks Priit Oks, edumaa teiseks tulnud Mihkel Lingu es oli veenev: üle kuue tunni. Mõlemad mehed olid mängus uustulnukad ja seda suurem on rõõm nende suurte teadmiste ja nobedate näppude üle. Ülejäänud kaheksa vastajat olid juba septembris käe valgeks saanud.

Auhindade kätteandmise tseremoonia hakkab juba esialgseid piire omandama, seega võime jätkata.

Ka novembrikuu küsimuse vastus saatke meiliga aadressil ivo.maripuu@mail.ee

Proovige seda teha novembrikuu jooksul ja ärge unustage, et november on ühe päeva võrra lühem kui oktoober.

Auhinnad ikka endiselt

a) kiireimale vastajale (igas kuus)

b) aktiivseimale õigesti vastajale (aasta jooksul)

Udust hingedeadeaga!

Ivo Maripuu

Novembrikuu küsimus

Käinud kord Leida Vokk koos ühe televisioonitöötajaga Kõue Liinal külas, kes Liinalt küsis: “Mida sa vaatad ka televiisorist?” Liina: “Kuule, ma ütle teile. Teitel põle seal jumalast mitte midagi näidata.” Küsija nõustunud, et “See on õige küll.”

Kes oli see tuntud-teatud telenägu?

Muhu Majast, Liiva uuest äri- ja büroohonest kirjutas 25. oktoobri Saarte Hääl.

Ulgumuhulase sarjas esines antropoloogist muhulane Leiu Heapost (25. oktoobri Saarte Hääl). Põitse küla Ännika rahvast kirjutas 10. oktoobri Oma Kodu / Saarte Hääl.

LAUPÄEVAL, 12.11 KL 11.00 LIIVA RAAMATUKOGUS
ETTEVÕTLIK INIMENE

- ETTEVÕTETE JUHTIMISEST, ENESEKINDLUSEST, SUURELT UNISTAMISEST JA ELUS TASAKAALU HOIDMISEST TULEB VESTLEMA TÕNIS HINNOSAAR

Tule ja veeda sisukas tunnike raamatukogus kuulates ettevõtliku inimese kogemusi!

LIIVARK@MUHU.EE, 453 0686

Marie on parim maaramatukoguhoidja

2022. aasta parim maaramatukoguhoidja Saare maakonnas on Liiva raamatukogu juhataja **Marie Saarkoppel**.

Marie pälvis kolleegide tunnustuse südamega tehtud töö eest lugemistraditsiooni hoidmisel ja edendamisel Muhumaal, tegevuse eest kohalike kultuuritraditsioonide säilitamisel ja tutvustamisel ning panuse eest kohaliku kogukonna tegevusse. Marie Saarkoppel esitati ka Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu üle-eestilise auhinna "Aasta maaramatukoguhoidja 2022" nominendiks.

Parimat maaramatukoguhoidjat valitakse Eesti maakondades juba 22 aastat ning see nimetus antakse just sel aastal raamatukogutöös ning ka oma piirkonnas muudel aladel silma paistnud olulise tegevuse eest.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu auhinna "Aasta maaramatukoguhoidja" eesmärk on väärtustada ja tunnustada maaramatukoguhoidjat kutsetöös oma raamatukogus ja paikkonnas elu edendamisel või Eesti raamatukogunduses aasta töötulemuste põhjal (septembrist septembrini).

Maaülikooli rektoriks valiti Ülle Jaakma

Eesti Maaülikooli praegune teadusprorektor, professor Ülle Jaakma on üles kasvanud Viira küla Reinul ning kandis enne abiellumist nime Lahke. Ülle Jaakma lõpetas 1975. aastal Orissaare Keskkooli ja 1980. aastal Tartu Ülikooli bioloogia eriala. Doktorikraadini jõudis 1991 Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Insti-

tuudis, Maaülikoolis töötab ta alates 1995. aastast. Ülle on pälvinud kaks teaduspreemiat (1993, 2006), Valgetähe teenetemärgi IV klass 2015 ja Maaeluministeeriumi hõbedase teenetemärgi 2018.

Rektori ametisse asub Ülle Jaakma 1. jaanuarist 2023, ametiaeg kestab viis aastat. err.ee 28. oktoober, ETIS

Viinakuu ja hingedekuu Muhu Muuseumis

Taaskord on üks kuu jälle läbi saanud ja uus algamas.

Oktoobrikuud võime suuresti nimetada lastega kohtumise kuuks, mis on väga tore. Mitmel korral kohtusime nii Muhu kooliõpilastega kui ka lastaialastega.

4. oktoobril osales Meelis Mereäär Muhu taastava õiguse kogukonna koolitusel. 15. oktoobril viisime Koguvass Muuseumi alal läbi leheriisumistalgud. Kõige usinamad riisujad on siiski muuseumi enda töötajad, kes sel päeval riisusid ja laule laulsid. Hiljem liitusid meiega mälestusmärkide teemast huvitunud ja toimus vestlusring antud teemal.

19. oktoobril osalesid muuseumitöötajad Kuressaare Kultuurimajas toimunud Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmete infopäeval.

21. oktoobril käis muuseumi juhataja lasteaia lastele raamatuid ette lugemas. Ettelugemine sai teoks koostöös Liiva Raamatukogu juhataja Marie Saarkoppeliga. Tekstid olid valitud raamatutest "Meremees Murka", "Muhu Inglid" ja "Muhu Vasslid". Lapsed olid toredad ja arutlesid erinevate muhukeelsete sõnade tähenduse üle.

Annetus tuli muuseumile Ameerikast, saatjaks Caron Soond.
Eda Maripuu

sõnade tähenduse üle.

21. oktoobri õhtul käis muuseumi juhataja õnnitlemas Hellamaa koolimaja, raamatukogu ja külakeskust juubeli puhul. Meelis Mereäär tegi ettekande Hellamaa koolimaja ehitamise ajaloost.

Skännisime Vassili Randmetsa kogutud rahvalaulud, et saata need Eesti Kirjandusmuuseumisse, kuna nad soovivad neid ka oma kogudesse. Muuseum tellis Eesti Riigiarhiivist 1920. aastate alguse Hellamaa ja Muhu-Suure valla maareformi ja Vabadussõjaga seotud dokumentide koopiaid. Seega on neil, kes tunnevad huvi Vabadussõja sõdimise eest maasaanute ja üldse 1919. aasta maareformi teema vastu, on võimalik vastavate materjalidega tutvuda Muhu Muuseumis.

Oktoobris sai valmis kirjutatud muuseumi järgmise aasta eelarvekava ja tegevuskava, lisaks finantsplaan, uurimistööde kava ja tegevuskava aastani 2027.

Muhu Muuseumile annetati Elfriede Soondi (s. Saarik) maal, mis saabus meile Ameerikast. Maalil on kujutatud Viira küla Toomu-Aadu talu Saarikute suguvõsa sugupuud. Annetuse tegi Caron Soond.

31. oktoobril käis Meelis Eesti muuseumi juhtide ümarlaual Eesti Rahvamuuseumis.

Ilus ja soe sügis hoiab inimesed liikumas ja eriti nädalaõppudel külastatakse jätkuvalt muuseumit ja Kunstitali.

Muuseumis vaadata olevad ajutised näitused:

- * Tooma rehetoaas püsinäituse „Juhan Smuul“ täiendus.
- * Tooma rehetoaas näitus „Unistus tervisest ja ilust“. Näituse autor Ivo Kõvamees.
- * Väljal I korruse fuajees fotonäitus „Juhan Smuul 100“.
- * Väljal II korruse fuajees näitus „Muhu laps 20. saj“.
- * Koolielus „Muhu õpilaste joonistus 1920. aastast“. Näituse autor Rein Saksakulm.
- * Tooma majaanaluses keldris „Ivar Mägisto kavandatud Muhu küladeapid“.
- * Kunstitalis näitus: „Juhan Debora albumis“.

Muhu Muuseum T-L kella 10–17.

Kunstitali saab külastada muuseumi lahtioleku päevadel etteteatamisel.

Tervitustega,

Muuseumipere

Tasuta õppimisvõimalused täiskasvanutele

Täiskasvanute õpivõimalusi on Eesti Euroopas esimeste seas, hoides praegu 27. liikmesriigi hulgas kena kuuendat kohta.

Riikliku täienduskoolituse tellimuse kursused on mõeldud ennekõike selleks, et saaksid parandada oma toimetulekut tööturul. Kursusi viivad läbi kutseõppeasutused, rakenduskõrgkoolid ja ülikoolid üle Eesti. Probleemiks võib osutuda koolituste nimekirjade kiire täituvus.

Tasuta kursuste nimekiri on leitav Haridus- ja Teadusministeeriumi lehel: www.hm.ee/tasuta-kursused. Kursusele registreerumine toimub aga koolide kodulehtede kaudu.

Kursused on kokku pandud ja suunatud ennekõike COVID-19 pandeemia sotsiaalmajanduslike mõjude leevendamise vajadustest lähtuvalt. Paljud kursused on mõeldud digioskuste arendamiseks.

Osa kursustest toimub täielikult e-õppena ehk osalejad õpivad iseseisvalt neile sobival ajal neile kättesaadavaks tehtud materjalidest. Võimalusel ja vajadusel on koolid valmis pakkuma ka paindlikke lahendusi õppimiseks. Suurem osa koolitusi toimub siiski kohapeal.

Kairi Solmann,

Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse poliitika programmijuht
(avaldatud lühendatult)

Et kriisivarust oleks ikka ainult abi

Äreval ajal on paljud meist väga mõistlikult varunud kriisivarust: toitu, ravimeid, kemikaale, patareisid jpm. Lastega peredes ja ka vanavanematel tasub läbi mõelda, kuidas neid hoiustada, et hädavajalikust ei saaks oht omaette.

Eestis juhtub igal aastal üle 5000 mürgistusõnnetuse, mis jõuavad tervishoiutöötajateni. Kuigi kodu peaks olema meie kindlus, juhtub 90 % mürgistusõnnetustest just seal. Sageli satuvad õnnetustesse väikelapsed, kes õpivad maailma tundma mh maitsemise kaudu. Keskmisest rohkem juhtub õnnetusi ka eakatega. Enamus mürgistusi on tüüpilist laadi ning neid teades on võimalik õnnetusi ennetada.

Ravimid olgu ravimikapis

Suur osa mürgistusõnnetusi juhtub ravimitega. Põhjusteks vale ravimi võtmine või ravimi üleliigne manustamine. Ohutuse tagamiseks on ravimeid kasulik hoida ainult täiskasvanutele kättesaadavas kohas. Kõige ohutum on lukustatav ravimikapp. Kui kriisiks varutud ravimid sinna ära ei mahu, tasub leida mõni muu turvaline koht, nt kõrgemal asuv kapp.

Ravimeid paigutades tasub mõelda olukorrale, kui ravimi haarajal on kiire ja ollakse väsinud – ravimite segiajamisi juhtub ka noortel täiskasvanutel. Paigutades tasub märgata aegumistähtaegu, selle saabumisel viia aegunud ravimid tagasi apteeki. See on tasuta ning ravimeid võtavad vastu kõik apteegid.

Selleks, et täiskasvanud ravimite seas

paremini orienteeruks, tasub vältida erinevate ravimilehtede ühte ravimikarpi panemist. Samuti ei tasu ravimilehti lahtiselt hoida, sest need lähevad väga lihtsalt omavahel sega mini. Ravimite topeltvõtmise vältimiseks tasub ravimid valmis panna ravimijaoturisse, mis samuti tuleks hoida lastele kättesaamatu.

Kemikaalide paigutamine tuleb läbi mõelda

Kemikaalimürgistusi on mitmesuguseid, aga kindel retsept mürgistuseks on kemikaali limonaadi- või veepeudelisse ümbervalamine. Eriti ohtlik on seejuures 30 % äädikas, sest ka üks lonks võib kaasa tuua söövituse. Tark on koju osta üldse ainult 10 % äädikat, mille õnnetuse sattumisel koge inimele mõõduvat limaskesta ärritust.

Kemikaalidki tasub hoiustada nii, et lapsed neid kätte ei saaks. Eriti põnevad on lastele magusa lõhna ja värviliste pudelitega pesuvahendid ning pesugeelkapslid. Viimased on väga ohtlikud väikelastele, sest neis olev vahend on söövitava toimega ning kapsel kergelt purunev.

Kemikaalide paigutamist ja kasutamist tasub ka täiskasvanud pere liikmetele selgitada. Mõne aja eest saime näiteks teate eakast, kes arvas, et pesugeelkapsel on moodne salatikaste ning serveeris seda toidulaual. Selliste olukordade vältimiseks tasub veenduda, et lähedased teavad, millega on tegu, kui majja tuleb mõni uus vahend.

Patareisid kindlasse kohta

Patareidest on rõõmu mänguasjade ja elulist abi taskulampide sees, kuid

inimkehas põhjustavad need hävingut. Eriti ohtlikud on pisikesed ja süütuna näivad nõõppatareisid, mis aga vedelikuga kokku puutudes tekitavad ajas aina süveneva söövituse. Tagajärjed võivad olla väga karmid. Seega tasub alati jälgida, et nii pakendis kui pakendita, uued ja kasutatud patareisid oleksid väikeste sõrmede ulatuskaugetel kaugel väljas. Samuti tasub üle vaadata, et koduste seadmete patareikatted oleksid kõvasti kinni.

Pisikesest pudelist võib tulla suur õnnetus

Kodudes leidub erinevaid 10 ml suuruseid pudeleid, mis võivad sisaldada nii ravimeid, silmatilku, taimekaitsevahendit, eeterlikku õli, e-sigareti täitevedelikku kui ka palju muud. Taolisi pudeleid ei tasu koos hoiustada, sest mürgistusteabekeskuse kogemus näitab, et sage mürgistuse põhjus on pudelite segiajamine. Eriti oluline on see väikelaste vanematel, sest beebide D-vitamiin on mitmete mürgistusohtudega äravahetamiseni sarnases pudelis.

Kahtluse või õnnetuse korral helista 16662!

Mürgistuse või selle kahtluse korral tasub alati helistada mürgistusinfoliinile 16662, kus kogenud nõustajad aitavad välja selgitada olukorra ohtlikkuse ja leida õige lahenduskäigu. Mürgistusinfoliin töötab ööpäevaringselt, number 16662 tasub telefoni salvestada esimesel võimalusel, sest õnnetuse hetkel ei pruugi õige number meenuda. Numbrit salvestades oled valmistunud veel üheks kriisiks.

Mare Oder, mürgistusteabekeskus

Irena Tammiku näitus

MUHU UNE NÄGU

Avamine 18. novembril kl 18–20 Vanatoa Taluhotellis Koguva külas

Irena Tammik on kohapeal, et vastata teie küsimustele ja rääkida oma loomingust. Tema looming on inspireeritud ürgsest loodusest ja Muhu muistritest.

Näitus jääb avatuks kuni 20. detsembrini.

Päästeameti „Ole valmis!“ infotunnid

Viimase aja karmid muutused maailmas on meid sundinud aina rohkem mõtlema sellele, mis saab siis kui hädalokord tabab mind ennast või minu pere. Meelde kerkivad küsimused:

Kuidas mõjutab elektrikatkestus minu pere igapäeva elu? Kuidas saan joogivett, kui kraanist vett ei tule, või sooja, kui tsentraalne soojusvarustus katkeb? Missuguseid varusid tuleks kodus majapidamises hoida ning kunas ja kuidas on vaja evakuaatsiooni valmistada? Kes on kriisid rohkem hädas – kas kortermaja või eramaja elanik?

Need ja paljud teised oma kodus kriisideks valmistumise küsimused saavad vastuse päästeameti korraldatavas tasuta infotunnis „Ole valmis!“ Infotunnid leiavad aset novembrikuus Lääne regiooni kõigis maakonnakeskustes. Koostöö on kõigile osalejatele tasuta ja vastu võetakse kõik huvilised.

Infopäev valmib koostöös päästeameti, naiskodukaitse ja politsei- ja piirivalveameti spetsialistidega. Igal infotunnil loositakse osalejate vahel välja ühe inimese kriisiaja nädalane toiduvaru (väärtuses 160 eurot) ning kriisiks valmistumise info lähedastele jagamiseks saab kaasa õpetlikku infomaterjali.

„Ole valmis!“ infotunni toimumisaeg:

Saaremaa, Kuressaare kultuurikeskuse suur saal 9. november kell 17.30.

Lisateavet saab Lääne pääste keskuse ennetusbüroo ennetuspartner Teele Vespere telefonilt 5355 1734.

Porgand sulle, kartul mulle

Kriisilokord tuleb enamasti ootamatult – sügistorm, järsk temperatuurimuutus, rohke lumesadu, üleujutus on vaid mõned olukorrad, mis me igapäevast turvalist elu-olu võivad sassi lüüa. Nii juhtus näiteks 2019. a sügistormi ajal, kui Lääne- ja Lõuna-Eestis mõllanud maru tõttu jäi terve Võru linn elektrita, katkes ka veevarustus. Seepärast tasuks läbi mõelda oma pere seisukohalt tähtsaim – kas Sinu kodu on kriisilokorraks valmis?

Kui riik ja kohalik omavalitsus keskenduvad raskel hetkel elutähtsate teenuste, nagu toasooja, elektri, vee ja kanalisatsiooni võimekuse tagamisele, siis tavakodanikuna tuleb meil hoolitseda enda ja oma lähedaste toimepidevuse eest. Piisava ettevalmistusega suudab iga pere oma varudega hakkama saada nädala jagu, see annab võimaluse riigil tegelda hetkeolukorrast lähtuvalt teemadega, mis mõjutavad suuremat hulka inimesi. Mida tugevam on üksikisik, seda tugevam on riik!

Mida siis ikkagi on vaja, et seitse päeva iseseisvalt toime tulla? Olulisemad on loomulikult toit, vesi ja ravimid. Lähtuvalt pere suuruselt, võiks kodus olemas olla vähemalt nädala jagu pikaajalise säilivusajaga toiduvarusid, toidu soojendamiseks matkapliit või priimus, piisavas koguses vett (ööpäeva kohta 3 liitrit/inimene) ning esmaabivahendite komplekt, mis sisaldab ka regulaarselt tarvitatavad ravimeid.

Esmavajaduste kõrval hakkame meie kliimavõõrtes üsna ruttu tundma puudust toasoojast ja valgusallikatest. Selleks tuleks kodus läbi mõelda kütmise alternatiivsed võimalused – elektriga töötava küttesüsteemi kõrval oleks lahenduseks tahkekütteil või muul kütusel töötav kütteseade. Valgusallikatest ohutuimad on töökorras tasku- ja pealambid, kuid künnlad koos tikkudega on olemas pea igas kodus. Viimaste puhul tuleb lihtsalt jälgida kasutusohutust. Õuetingimustes on heaks valikuks (tormi)laternad ja solarvalgustid. Võimaluse korral võiks maja-

pidamisse muretseda generaatori, mis pikema elektrikatkestuse puhul aitab hoida valguse toas ning sooja saamiseks võimaldab sisse lülitada elektriradiaatori või soojuspumba. Kui katlamajad suudavad tagada soojust kortermajani, siis probleemiks saab selle jõudmine igasse korterisse. Lahenduseks on soojasõlme lihtne ümberehitus, mille tulemusel saaks seda elektrikatkestuse korral töös hoida generaatoriga.

Lisaks eelnevale on oluline olla kursis teadaannetega ja uudistega ning käituda vastavalt juhiste. Siinkohal on abiks patareitoitel raadio. Selleks, et telefon püsiks võimalikult kaua töös, tasub kodus hoida alati täis laetud akupanku.

Eelnevaid nõuandeid rakendades ollakse hädalokorraks valmis. Ja kui Sinul on kindel olla, siis miks mitte aidata ka oma ligimest – porgand sulle, kartul mulle. Koostöös peitub jõud!

Teele Vespere

Lääne Pääste keskuse ennetusbüroo ennetuspartner

METSAKINNISTUD, PÖLLUD, KAITSEALL OLEVAD KINNISTUD
AUS HIND TEIE KINNISTULE TARTUMETSALT
5557 7007
 janno@tartumets.ee

Petserimaa romaan ajalugu õpetamas

Kõik siin maailmas on kõigea seotud. Juulis kinkis Muhumaa sõber, Petserimaa kirjanik Ilmar Vananurm Liiva raamatukogule oma hiljuti ilmunud ajaloolise romaani „Petserimaa taevahelgid“. Selle sündmustik areneb sajand tagasi Vabadussõja ajal Eesti kagunurgas. See võib tunduda meile kaugena, aga tegelikult? Iga päev liigub meie keskel Ivo Linna, kelle isa oli Petseris õppinud ja kes pälvis seal oma hea lauluhääle tõttu „Petseri Ööbiku“ hellitusnime. Mõned aastad tagasi teenis Muhu õigeusu kogudusi isa Andreas Põld, kes on nüüd ametis Petserimaa Saatse ja Värskas koguduses. Küllap seob meid Petserimaaga muugi.

Ilmar Vananurme ajalooline romaan „Petserimaa taevahelgid“ (128 lk) jõudis lugejani Võidupüha eel. Kirjastuse „Hea Lugu“ ajaloolise romaanivõistluse žürii märkis Vananurme romaani tunnustavalt ära selle aasta aprillis. See on noorte inimeste Olga ja Mihkli lugu, millele sooviks igaüks õnnelikkulgu, ent käis sõda ja püssikuul ei halasta kellelegi.

Juba rohkem kui kolm inimpõlve lahutab meid sellest, kui 1944. aasta augustis maailmasõja taustal taas Eestisse murdnud Punaarmee toel haukas Venemaa Föderatsioon Eestilt ära kolmveerand Petseri maakonnast, moodustades samanimelise rajooni Pihkva oblasti koosseisus. Nii olevat tehtud „rahvahulkade“ palvel, juhindudes piirkonna rahvuslikust koosseisust. Taolist palvet pole kellelgi õnnestunud kusagilt leida. Küll on teada Petserimaa Vilo valla rahva ametlik taotlus, et see eesti enamusega vald taga Petserit jääks Eesti

Ilmar Vananurm.

külge, kuid see jäi okupeerija poolt tähele panemata. Juunipöörde eelse eesti enamusega Petserit ei saanud samuti Eestile jätta, rääkimata setode Irboska kantsist, mis võttis oma vallide varju Venemaa lagununud riiklust 9. sajandil päästma kutsutud varjaage. Et seda petserimaalastele traagilist piirinihust ei toetanud isegi omaaegsesse võimuladvikusse kuulunud Hendrik Allik, kes on seda nimetanud annektsiooniks ja Atlandi hartaga vastuolus olevaks ning pidanud seda lausa „kohatuks ja rumalaks naljaks“, sellest meie usinad ajalookirjutajad vaikivad.

Jutt kaldus eestiaege Petserimaa Vilo vallale - kõnesoleva romaani sündmustik hargneb just seal, peiu ja pruudi kodus Podgora ja Trõnne külas. Need kohanimesed on lugejaile enamasti tundmatud, aga maakonnalinn Petseri ja kivilinnuse tõttu Irboska on tuttavad.

Muinasajal eestlaste asualade küljest Pihkva vürstide võimu alla rebitud setod jäid poole tuhandeks aastaks raja taha õigeuskliku Venemaa osaks. Pärast Põhjasõda jätkasime koos – meid eraldas vaid kubermangupiir. 1917. aasta veebruarirevolutsioon Petrogradis lõi impeeriumi rahvastele võimaluse Vene riigi koosseisus autonoomia saavutamiseks ja isegi rahvuskubermangu moodustamiseks. Seda tõttasid Eesti poliitilised jõud kasutama. Rahvuskubermanguga liitumist asusid Pihkva kubermangupiiri tagant taotlema ka petserimaalased eesotsas nende ärkamisaja suurkuju, Tailova preestri Karl Ustaviga (1867–1953). Ta astub romaanis targa rahvavalgustaja ja riigiametnikuna seitsmel korral lugeja ette. Ilmselt just tema koostas Petseri linna ja sealse nelja valla 73 volitatud isiku poolt allkirjastatud ühinemissoovi Eesti maapäevale 1. juulil 1917. Sihiks oli Petserimaal Eestiga sarnase majandus- ja kultuuritaseme saa-

vutamine ning üleminek emakeelsele asjaajamisele, haridusele ja jumalateenistusele. Enamlaste riigipööre ei lasknud ühinemisel teostuda, aga eesmärgile jõuti osava rahvadiplomaatiaga Saksa okupatsiooni ajal, kus kindlasti eeskõnelejaks oli sakslannast preestriemand Pauline Ustav. Romaani tegelased olid sellest teadlikud ja rõõmustasid, kusjuures Petserimaa liidetigi Eestiga esiotsa Võrumaa koosseisus. Tartu rahulepingu idapiir polnud uus, vaid juba kahe aasta vanuse eaga.

Lugeja, kes on varem vähe kokku puutunud seto keelega, mida varem murdeks kutsuti, saab romaani lehekülgedel väikese keelekooli. Luterliku taustaga lugeja elab kaasa matuseteenistusele Petserimaa Pankjavitse õigeusu kirikus ja usukommetele esivanemate haudadel.

Seto pulmakombestik oma kirevuses ja keerukuses jõuab me ette romaani peategelaste osavõtul. Abielu, perekond ja kodu on petserimaalastele püha.

Usk sellesse, et töö loob rikkusi, mitte selle ümberjagamine tööinimeselt loodriale, saatis kõiki edumeelseid petserimaalasi, sealhulgas noort pereisa Mihklit. Erilise isamaalise kindlameelsusega paistis silma pruutpaari vanemate kõrval mõrja tädimees Villem. Hariduse imettegev võime noorsoo kasvatamisel on pedagoogi kutse omandanud noore abielunaise ja ema Olga juhtumõtteks. Külarahvas on tema selja taga koolimaja ehitamas ja oma lapsi sinna õppima saates.

Romaanis saavad omajagu nautuda nii punased kui ka valged. Esimesed eelkõige oma ohjeldamatu terrori, teised aga minevikku tardu- nud impeeriumimeelsuse pärast.

Romaani lehekülgedel vilksatavad Petserimaalt pärit või sellega seotud nimekad isikud, nagu Valmar Adams, Karl Ast, Eliise Aun, Sofia ja Nikolai Bönting, Semjon Duplevski, Jakob Hurt, Lauri Kettunen, Friedrich Reinhold Kreutzwald, Viktor Muizel, Nikolai Raag, Anna Raudkats, Georg Truussmann, Andrei Tsänk, Leopold Tõnson, Armas Otto Väisänen, Anton Õunapuu jt. Et tsaarivõim Petserimaa põlisrahva haridusellu vähe panustas, pole uudis. Setode vaimsest võimekusest annab aga tunnistust nende rikkalik rahvaluulepärand ja leelokultuur ning mõnede teadaolevate isikute edulood. Siin särab Velikije-Lukis 24 aastat kloostriuulemaks olnud seto Arkadi, kes jätkas samas ametis

hiljem Petseris. Pole kahtlust, et näiteks Pihkva koolide, eriti vaimuliku seminari õpilaste nimekirju hoolikalt kammides leiaksime seal palju üllatusi.

Riia-Valga-Pihkva raudteeliini oli sõja tingimustes elusooneks punastele, aga seda mööda liikusid ka Eesti rahvaväe imerelvad, soomusrongid. Peaaegu aasta vältel kujuneski raudteelõik Petseri ja Pihkva vahel põhiliseks kangelaslikuks sõjatandriks. Romaani lehekülgedel rajasid petserimaalased, nende hulgas peigmeespoiss ja noor isa Mihkel Irboska kõrgendikule kaitserajatisi, mida hiljem hukatusliku alistumispoliitika tõttu kahjuks kunagi vaja polnud. Kirjanik muretseb, et surmapõlgavalt oma Petserimaa eest sõdinud ei osanud arvata, et kunagi juhivad meid rahvaasemikud, kellele ei lähe piisavalt korda EV põhiseadus ega territoriaalne terviklikkus. Meie Riigikogu toetas kuni viimase ajani naaberriigiga sõlmitud uut loovutuslikku piirilepingut, millega soovitakse agressorriigile üle anda EV seaduslikke maa- ja merealasid. Et selle kaitsmisel langesid ja said haavata tuhanded meie rahva parimad pojad ja tütreid, ei huvita millegipärast enamikku meie tippoliitikuist.

Petseri oma kloostris, „Musta Kassi“ restorani, äride, laatade ja setode Varvara kirikuga ilmestasid linna juba siis, aga Petseri paremad päevad olid veel ees. Romaanist kui paikkondlikust tarkuseraamatust saab laia ringi teadmisi petserimaalaste taluarhitektuurist, põlvkondade- ja rahvastevahelistest suhetest, toidukultuurist, käsitööst, leelotamisest, rahvakalendrist ja -meditsiinist, tavadest, elu-olust ja muust.

„Petserimaa taevahelgid“ on Ilmar Vananurme kogu senise loominguga, eriti eelmisel aastal lavastatud „Petserimaa igatsuse“ järel uus hinnaline lüli kodumaa-konna ajalugu kajastavas ketis. Lootus on, et õiglus võidab ja Eesti taastab oma riigi territoriaalse terviklikkuse.

Romaani autor on oma loominguga tutvustajana ja laulu- ning muusikamehena lugejate poolt tihti üle Eesti kutsutud kohtumistele. Huvilised võiksid oma raamatukogude vahendusel selle võimalusega arvestada tema meili- aadressil

Ilmar.Vananurm@gmail.com

Suvmuhulane Aldo Kals

Uus korvpalliväljak

Muhu spordihalli juures on avatud uus plastikust kattega korvpalliväljak. Väljaku katte ja uued korvpallikonstruktsioonid paigaldas Spordiareenid OÜ, töid rahastati Muhu valla eelarvest.

Palume hoida korvpalliväljakut: autode jt mootorsõidukitega, samuti tõukerattastega, jalgrattastega, ruladega ja rulluisikutega on plastkattel sõitmine keelatud!

Head kasutamist ja palju rõõmu liikumisest!

Muhu Vallavalitsus

Hellamaa puhkeala arendamisega on alustatud. Esimesed välitrenažöörid on leidnud endale laululava taga metsas mõnused pesad ja ootavad kasutajaid. Äitäh, Muhu vald!

Kristiina Ehin ja Silver Sepp

27. novembril
kell 13
Muhu Põhikooli saalis
Luule- ja lauludekava
JANU ON KÕIKIDEL KAKS

Pilet 10€

Luuletaja Kristiina Ehin ja muusik Silver Sepp astuvad üles värske luule- ja lauludekavaga „Janu on kõikidel kaks“, millega esitletakse Kristiina samanimelist luulekogu. See on õhtu täis laululist luulet ja luulelisi laule, fantaasialendu ja loomepuhanguid, sõnade sügavaid kaeve ja laulude ladvasahinaid. Kõrvuti loodud laulud ja kaua küpsenud luule kõlavad kokku kordumatuks tervikuks, mis räägib hingerahu otsimisest ja armastuse hoidmisest keset viirusi ja sõjasõnumeid. Kristiina Ehini uusim sürrealistlike elementidega lüürika kutsub kuulajat Ajajõe kaldale veepeegeldustest iseennast, oma rahvast ja värsket kokkukuuluvustunnet otsima. Luulekogu on järg Kristiina Ehini üheksandale luulekogule „Janu on kõikidel üks“. Silver Sepp jutustab vanade ja verivärskete laulude kaudu lugusid sellest, kuidas hoida ärevatel aegadel rõõmu ja elujanu. Tema lugusid iseloomustab helgus ja publiku kaasahaaramine. Lõpetuseks esitlevad Kristiina ja Silver koos oma värsket laulu „Inglisillal“. Müügil soodushinnaga Kristiina raamatud ja Silveri plaadid!

Muhu sidusad pärandniidud Projekti infopäev

Annely Holm- Ülevaade projekti tegevustest
Rein Saksakuim- Muhu kadunud vaated.
Pildimaterjaliga ülevaade Muhu ajaloolisest ilmeist.

Hellamaa
külakeskuses
5. novembril
kell 11.-13.00

Ostame

- raieõigust
- kasvavat võsa ja raiejäätmeid

Sobivad ka surnud ja murdunud saare enamusega langid.

Pakume

- võsalõikust giljotiiniga
- raie teenust
- küttepuid

Võtame rendile heinamaad.

Hind sõltuvalt maa seisukorrast alates 65€ / ha.

info@mudivarahaldus.ee www.mudivarahaldus.ee tel 53536365

Riigikantselei eestvedamisel toimub novembrikuus „Eesti 2035“ arvamusrännak. Loe lähemalt arvamusrännaku ja osalemise kohta www.arvamusrannak.ee

HELLAMAA KÜLAKESKUS JA MUHU NOORTEKESKUS KUTSUVA

REEDEL 11.11.22 KELL 19

HELLAMAA KÜLAKESKUSESSE

LAUAMÄNGUDE ÕHTULE

Kohapeal erinevad lauamängud

Kui sul on oma lemmik lauamäng, siis haara
see kaasa ja õpeta teistele ka!

info tel: 5163773 Tiina

* Ostame Eesti parima hinnaga kasvava metsa raieõigust. Küsi pakkumist juba täna!

www.skpinvest.ee,
info@skpinvest.ee, tel: 55 155 13,
55 003 43.

* Müüa käsitsi kooritud kuuse-
latid, aiapostid, katusemalgad ja
mõrravaiad. Tel 5662 5497.

* Ostan korteri, maja või äripinna
Muhu saarel. Telefon 512 3086.

ADREM Soovid osta -
müüa kinnisvara
või vajad hüva
nõu?
Võta ühendust: **Lauri Kolk**
Tel: +372 5191 2950,
lauri@adrem.ee
www.adrem.ee
Kõige ülevaatlikum info Mu-
humaa kinnisvarast! Adrem Kin-
nisvara tegutseb Saare maakonna
kinnisvaraga juba aastast 2002!

Hellamaa külakeskuses

Kinoõhtu 4. novembril kl 19
filmiga KALEV, pilet 4 eurot.
Lauamänguõhtu
11. novembril kl 19.

avatud

R ja L kl 10–15.

Kokkuleppel ka muul ajal.
Tel 5348 9445 Mare.

5. novembril kl 19
Vanatoa Taluhotellis Mälumäng
Pilet 3 eurot. Võistkondade ja
liikmete arvu registreerimine 5558
7494, info@vanatoa.ee, FB lehel
või kohapeal.

Kadunud SA annetusnumber 900
6776 (kõne 5.-)

Jõulukuu juubilarid ja sünnipäeva- lapsed

Oskar Saarkoppel	96 (12.12)
Silvi Grigorovitš	95 (2.12)
Harald Kreen	91 (2.12)
Uno Saat	89 (10.12)
Heljo Nõu	89 (14.12)
Lydia Uibo	89 (31.12)
Aili Nõu	87 (2.12)
Mihkel Kolk	87 (22.12)
Aimi Väärtnõu	82 (10.12)
Kalvin Jürjestaust	80 (1.12)
Aleksander Rojanok	75 (5.12)
Aasa Aavik	75 (25.12)
Vassili Vaga	70 (17.12)
Eve Lauge	70 (28.12)
Lembit Karp	65 (5.12)
Toomas Kuusk	60 (3.12)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku
anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte
algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

KORSTEN PUHTAKS

tel 56935883
Aadu Süld ▪ Saare korsten OÜ

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Jumalateenistused kirikus:

Pühapäev, 13. november.
Valvamispühapäev, kirikuaasta
eelviimane pühapäev. Kl 14
jumalateenistus armulauaga.

Pühapäev, 27. november.
Advendiaja 1. pühapäev, kiriku-
aasta algus. Kl 14 jumalateenistus
armulauaga.

Värsked teated kodulehel muhu.eelk.ee

Koguduse õpetaja Hannes Nelis
Tel. 529 1881, e-post:
hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Novembris teenistusi ei toimu.
Rinsi Neitsi Maria Kaasani
Pühakuju kogudus
Laupäeval, 3. detsembril kl 10
Liturgia. Teenib isa Agaton.

Hellamaa ülemapostlite Peet-
ruse ja Pauluse kogudus
24. detsembril kl 15 Jõuluõhtu-
teenistus. Teenib piiskop Aleksan-
der.

TULE TALGUTELE!

26. novembril kell 10.00

Üügu panga aluse korrastamise talgud

Plaanis on panga alla kasvama hakanud võsa raie ja
põletamine.

Töökindad saab kohapealt ja talgulistele valmistab
lõunaks supi Tihuse Turismitalu.

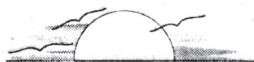
Võimalusel võta kaasa mootorsaag või võsatriimmer.

Oma tulekust paluks teada anda, siis teab suppi
valmistamisel arvestada –

Anduvälja Andres, kindel.andres@gmail.com, 5215966

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

26. septembril 82-aastane Eve-Marika Ausing.
1. oktoobril 50-aastane Kaido Evert.
13. oktoobril 76-aastane Liia Keert.

Tunneme kaasa omastele!

Murdesõnastiku leiad:
muhu.rehepapp.com/murre

Kanna HELKURIT!

Detsembri Muhulase materjalid on teretulnud 29. novembri õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 5228 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee/muhulase-arhiiv
Trükkinud Saaremaa Trükikoda 430 eks.
Hind 50 eurosent